

1. สภาพของปัญหา

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองใหญ่ของประเทศ ซึ่งต้องประสบกับปัญหาของการเป็นชุมชนหนาแน่น เช่นเดียวกับเมืองขนาดใหญ่ทั่วโลก ทั้งนี้เป็นเพราะกรุงเทพฯเป็นศูนย์กลางของความเจริญเพียงแห่งเดียว โดยเป็นศูนย์กลางของระบบราชการ การศึกษา กิจการทหาร การพาณิชย์ การธนาคาร สถาบันการเงิน ตลอดจนเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม และกิจการสาธารณูปโภคหลัก จึงเกิดแรงดึงดูดทางเศรษฐกิจสูงสุดในการดึงเอาเมืองอื่น ๆ และเขตชนบทของประเทศตกเป็นบริวารของกรุงเทพมหานครโดยสิ้นเชิง การเติบโตของกรุงเทพฯอย่างรวดเร็วได้สร้าง ความแออัดและ ก่อปัญหาในเรื่องภาวะแวดล้อมของเมือง รวมทั้งสภาพการขาดแคลนและทรุดโทรมของบริการสาธารณูปการของเมืองทุกประเภท ความพยายามของรัฐในการแก้ปัญหาเหล่านี้จะเห็นได้จากนโยบายการพัฒนาเมืองหลักในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ซึ่งเป็นการสกัดกั้นการอพยพของประชากร เข้ามาในกรุงเทพมหานคร และเพื่อชลอการขยายตัวของกรุงเทพฯให้อยู่ในอัตราที่ต่ำลง กับเพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตการขยายตัวของกรุงเทพฯให้อยู่ในขนาดที่เหมาะสม เพื่อลดความแออัดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมในปัจจุบันให้ดีขึ้น¹

ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นอันหนึ่งในบรรดาปัญหาสำคัญ ๆ ของเมืองใหญ่ ๆ เช่นนี้คือ ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งถือได้ว่าอาชญากรรมในเขตเมืองใหญ่จะมีจำนวนคดีเกิดขึ้นมากกว่าในพื้นที่ชนบท หรือกล่าวได้ว่า เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนสภาพจากชนบทและการมีวิถีแบบชาวไร่ชาวนา เป็นสังคมชุมชน

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ปี พ.ศ. 2520-2524 (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2520), หน้า 220.

และอุตสาหกรรม อาชญากรรมก็จะมีอัตราสูงขึ้น ซึ่งหมายถึงมีการประกอบอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมนั้นเอง¹ การเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็วในกรุงเทพฯ ได้สร้างปัญหามากมายและจากการที่ชุมชนมีการขยายตัวออกไปอย่างไม่สามารถจะควบคุมได้ คือเป็นไปตามยถากรรม (Haphazard Growth) ขาดการวางแผนที่ดี การขัดข้องในการประกาศใช้ข้อกำหนดทางผังเมือง ตลอดจนมีการสร้างสถานบริการในรูปแบบของสถานบันเทิงเรียงรายต่าง ๆ ขึ้น เช่น บาร์ ไนต์คลับ สถานอาบอบนวด และห้องโถงเล่น เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ประกอบกับสภาพที่อยู่อาศัยซึ่งแออัด หนาแน่น พื้นที่บางบริเวณกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม สภาพที่ปรากฏขึ้นอย่างนี้เองอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดอาชญากรรม กรุงเทพฯจึงเป็นแหล่งของอาชญากร อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางของประเทศที่มีผู้ประกอบอาชญากรรมมารวมกันอยู่ แหล่งสี่สับรโหรานอู่มากมายในเมืองกลายเป็นที่วางแผนและหลบซ่อนตัวของอาชญากรอาชีพ ยิ่งกว่านั้นกรุงเทพฯยังมีการเคลื่อนไหวทางสังคมมากกว่าส่วนอื่น ๆ ของประเทศ เมื่อมีการเคลื่อนไหวทางสังคมมาก อาชญากรรมก็มีทางเพิ่มมากขึ้นด้วย³

ตามที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่ากรุงเทพฯนั้นเป็นพื้นที่ที่มีสถิติทางการประกอบอาชญากรรมอยู่ในอัตราสูงกว่าในเขตอื่น ๆ ของประเทศ ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1

¹Walter A. Lunden, Crimes & Criminal (Iowa: The Iowa State Univercity Press, 1977), Page 65.

²อิน นิมานเหมินทร์, ปัญหานครหลวง (กรุงเทพฯมหานคร : สภาคณสังคมค้ำสตร์แห่งประเทศไทย, 2516), หน้า 258.

³หน่วยวิจัย สภาคณสังคมค้ำสตร์แห่งประเทศไทย, การเติบโตของเขตชุมชนในภาคกรุงเทพฯมหานคร (กรุงเทพฯมหานคร : สภาคณสังคมค้ำสตร์แห่งประเทศไทย, 2518), หน้า 171.

ตารางที่ 1 อาชญากรรมทั้งหมดในเขตมหานครและชนบท พ.ศ. 2501-2510

ปี พ.ศ.	กรุงเทพฯ-ธนบุรี		ส่วนอื่น ๆ ของประเทศ	
	จำนวนคดี	คดี/ประชากร 100,000 คน	จำนวนคดี	คดี/ประชากร 100,000 คน
2501	226,514	11,616	329,466	1,431
2502	118,229	9,230	362,066	1,535
2503	179,279	8,041	350,756	1,446
2504	151,947	6,801	328,306	1,316
2505	164,947	7,049	366,906	1,316
2506	207,017	8,467	388,406	1,477
2507	207,144	8,098	440,998	1,615
2508	197,408	7,374	523,198	1,849
2509	228,220	8,448	476,230	1,238
2510	209,602	7,148	482,110	1,612

ที่มา : Walter A. Lunden, Crime & Criminal, หน้า 65.

จากตารางเมื่อพิจารณาถึงอัตราคดีที่เกิดขึ้นต่อจำนวนประชากร 100,000 คนแล้ว จะเห็นว่าในกรุงเทพฯมีอัตราของการเกิดอาชญากรรมสูงกว่าในส่วนอื่น ๆ ของประเทศถึง 7 เท่า สถิตินี้พอที่จะแสดงให้เห็นถึงปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในเขตเมือง การศึกษานี้จะได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันเนื่องมาจากสภาพทางด้านกายภาพและประชากรของเมืองกับจำนวนคดีที่เกิดขึ้นบนพื้นที่แต่ละส่วนว่าจะมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวเนื่องกันอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อทราบถึงจำนวนประเภท และความร้ายแรงของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ที่ทำการศึกษา
2. เพื่อศึกษาถึงสภาพทางด้านกายภาพของพื้นที่ที่ทำการศึกษา
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางด้านกายภาพของเมืองกับจำนวนประเภท และความร้ายแรงของอาชญากรรมที่เกิดขึ้น
4. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามา เป็นแนวทางในการวางแผนป้องกันอาชญากรรมอีกแห่งหนึ่งในเขตเมือง

3. ข้อจำกัดในการศึกษา

1. คดีที่นำมาทำการศึกษานั้นถือเฉพาะคดีที่ได้รับคำร้องทุกข์ไว้ที่สถานีตำรวจนครบาลใน แต่ละพื้นที่ศึกษา เท่านั้น
2. คดีประชারণและประเภทของการใช้ที่ดินในรูปแบบต่าง ๆ ถือว่าได้กระจายอยู่บนพื้นที่ อย่างสม่ำเสมอ
3. สภาพทางด้านกายภาพนั้นไม่ถือว่าเป็นสาเหตุโดยตรงในการเกิดอาชญากรรม และถือเป็น ส่วนที่เน้นหนักในการศึกษาในงานวิจัยนี้
4. คำว่าคดีและอาชญากรรมให้ความหมายเดียวกัน
5. ที่ว่างในเรื่องการใช้ที่ดิน หมายถึง พื้นที่ซึ่งยังไม่มีมีการก่อสร้าง รวมทั้งเป็นทุ่งนา ล้วน ไร่ และที่รกร้างว่างเปล่า

4. นิยามคำศัพท์ที่ใช้

1. พื้นที่ทำการศึกษา หมายถึง เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร โดยแยกเป็น
 - 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายพระนครและธนบุรี ซึ่งหมายถึง เขตรับผิดชอบของกองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครเหนือ กับกองบังคับการตำรวจนครบาลใต้ (ฝ่ายพระนคร) และ เขตรับผิดชอบของกองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี (ฝ่ายธนบุรี)

2. สภาพทางด้านกายภาพ หมายถึง สภาพของการใช้ที่ดินที่เป็นอยู่ในแต่ละพื้นที่ ซึ่งแตกต่างกันออกไป เช่น เป็นที่พักอาศัย ย่านพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม สถานที่ราชการ สถานศึกษา ศาลากลาง สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ คลังสินค้า และที่ว่าง (Open Space) เป็นต้น
3. อาชญากรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่กฎหมายได้บัญญัติเป็นข้อห้ามไว้และถือว่าเป็นการทำความผิด ซึ่งมีโทษทางอาญามิใช่ทางแพ่ง
4. บัณฑิตแนะ หมายถึง บัณฑิตที่เข้าอำนวยความสะดวกการเกิดอาชญากรรม โดยที่อาชญากรได้ใช้สิ่งทีแนะอยู่ในบัณฑิตนี้เป็นตัวช่วยให้ก่ออาชญากรรมได้ง่ายยิ่งขึ้น

5. ตัวย่อที่ใช้

บช.น.	หมายถึง กองบัญชาการตำรวจนครบาล
บก.น.เหนือ	หมายถึง กองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครเหนือ
บก.น.ใต้	หมายถึง กองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครใต้
บก.น.ธน.	หมายถึง กองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี
บก.จร.	หมายถึง กองบังคับการตำรวจจราจร
บก.สภ.	หมายถึง กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ
บก.อก.	หมายถึง กองบังคับการอำนวยการ
กก.น.(1-19)	หมายถึง กองกำกับการตำรวจนครบาลที่ (1-19)
สน.	หมายถึง สถานีตำรวจนครบาล
บก.ตพ.	หมายถึง กองบังคับการตำรวจดับเพลิง
ป.อาญา	หมายถึง ประมวลกฎหมายอาญา
นิเวศน์วิทยา	หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการวางแผนป้องกันอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เป็นการศึกษาปัญหาของอาชญากรรมในรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมกับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ
3. เพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไปในเรื่องของการป้องกันอาชญากรรมในเขตเมือง

6. สัมมตฐานในการศึกษา

- 6.1 อาชญากรรมจะเพิ่มขึ้นตามความหนาแน่นของประชากรที่สูงขึ้น
- 6.2 อาชญากรรมในเขตเมืองจะสูงกว่าแถบชานเมือง
- 6.3 อาชญากรรมแต่ละประเภทมีความสัมพันธ์กับสภาพทางกายภาพแต่ละประเภทไป
- 6.4 พื้นที่ที่มีสภาพทางกายภาพต่างกันประเภทของอาชญากรรมจะแตกต่างกันไปด้วย